

Vedlegg 1 til sensorveiledning emnet økonomistyring deleksamen 2: Individuell skriftlig tretimers eksamen

Oppgave 1 (60 minutter – 33 %)

I løpet av de siste årene har det blitt stilt spørsmål om det tradisjonelle budsjettet er et verktøy som gir et godt nok styringsgrunnlag i en tid hvor mange virksomheter gjennom året kan oppleve store prisvariasjoner på både råvare- og salgssiden. De som leder an i kritikken av det tradisjonelle budsjettet er den såkalte «Beyond Budgeting – bevegelsen».

- a) Hva handler Beyond Budgeting om?**
- b) Hva er innvendingene mot en tradisjonell budsjettstyring?**
- c) Hva er budsjettets tre ulike formål?**
- d) Hva er begrunnelsen for at mange virksomheter bør vurdere alternativer til budsjettet?**
- e) Nevn minst fire av de viktigste prinsippene i Beyond Budgeting-filosofien.**

Oppgave 2 (30 minutter – 17 %)

- a) Hva ligger i begrepet balansert målstyring?**
- b) Hva er det som skiller balansert målstyring fra andre styrings- og rapporteringssystem?**

Oppgave 3 (60 minutter – 33 %)

En av Telenors avdelinger tilbyr tre tjenester i markedet, T1, T2 og T3, tjenester som er priset til henholdsvis 1 000 kroner, 500 kroner og 700 kroner per stk. Avdelingen holder nettopp på med å utarbeide langsiktige ABC-kalkyler (fullkostfordeling), hvor alle de tre tjenestenes kostnader beskrives ved hjelp av fire aktiviteter med tilhørende kostnadsdrivere, D1, D2, D3 og D4. Avdelingen arbeider i bedriftsmarkedet og har dags dato utelukkende tre kunder, K1, K2 og K3. Relevante historiske data for 2017 finnes i Tabell 1, Tabell 2 og Tabell 3.

Tabell 1: Antall kjøpte enheter av de ulike tjenestene per kunde i 2017

	K1	K2	K3
T1	50	30	
T2		40	60
T3	20		80

Tabell 2: Forbruk i antall enheter av de ulike kostnadsdriverne per tjeneste i 2017

	T1	T2	T3
D1	30	20	50
D2	0	20	80
D3	0	10	90
D4	70	10	20

Tabell 3: Totale aktivitetskostnader og totalt antall enheter av de ulike kostnadsdriverne i 2017

Aktivitetskostnad	Antall driverenheter	Kostnad per driverenhet
60 000 kroner	D1: 100 stk	500 kroner
20 000 kroner	D2: 100 stk	100 kroner
40 000 kroner	D3: 100 stk	300 kroner
100 000 kroner	D4: 100 stk	900 kroner

1) Ranger kundene ut fra tjenestelønnsomhet i 2017 og forklar kort under hvilke forutsetninger beregningene gjelder. Du skal bruke vedlagte regneark.

En av avdelingens medarbeidere har utarbeidet en tabell (Tabell 4) som viser aktivitetsforbruket per kunde.

Tabell 4: Forbruk i antall enheter av de ulike kostnadsdriverne per kunde i 2017

	K1	K2	K3
D1	50	30	20
D2	20	50	30
D3	10	50	40
D4	30	30	40

2) Beregn kundelønnsomheten en gang til og kommenter avviket fra dine beregninger under 1). Du skal bruke vedlagte regneark.

Oppgave 4 (30 minutter – 17 %)

- Hvilke type motivasjon er viktig for en arbeidstakers arbeidsinnsats? Gi en kort beskrivelse.
- Definer begrepet *insentiver*.
- Nevn noen eksempler på bonusordninger i en bank.